

Cap altra Troia

Per què culpar-la, per omplir els meus dies
de pena, o per haver mostrat fa poc,
a homes ignorants, tan violentes vies,
o haver alçat carrerons contra els més forts,
compensaven, almenys, coratge amb ganes?
Què podria amansir-la, si té un cor
que, per noble, és simple com unes flames,
i una gràcia igual a la d'un arc tes,
d'un aire gens natural aquests temps,
altiva i solitària i implacable?
Però què hauria pogut fer, essent qui era?
Hi havia cap altra Troia a cremar, per ella?

No Second Troy

*Why should I blame her that she filled my days
With misery, or that she would of late
Have taught to ignorant men most violent ways,
Or hurled the little streets upon the great,
Had they but courage equal to desire?
What could have made her peaceful with a mind
That nobleness made simple as a fire,
With beauty like a tightened bow, a kind
That is not natural in an age like this,
Being high and solitary and most stern?
Why, what could she have done, being what she is?
Was there another Troy for her to burn?*

William Butler Yeats

The Green Helmet and Other Poems

Dublin: Cuala Press, [1910](#)

Tr. Josep Porcar, setembre de 2021

NOTES

La relació entre l'ardida política irlandesa Maud Gonne i el poeta William Butler Yeats és una de les més cèlebres històries d'amor "literàries" del segle XX. Ell, un gran poeta amb propensions més o

menys conservadores -bard i místic, en paraules de Cees Nooteboom-, i ella, una dona emancipada, d'esperit lliure, que posava la revolució al seu país per sobre de tot. La va conèixer el 30 de gener de 1889, quan ella feia 23 anys i ell 24. Ja era, llavors, una reconeguda feminista i implacable activista contra l'ocupació britànica d'Irlanda. Meravellada pel poema *The Isle of Statues*, la jove es va posar en contacte amb el poeta quan entrà a formar part de l'Ordre Hermètica de l'Alba Daurada, una societat esotèrica a la qual pertanyia Yeats, que va enamorar-se a l'instant dels llavis primis d'aquell semblant sever, espartà, amb un amor que va esdevenir obsessiu. Molts anys després escriuria encara a *The Tower* (1928): «*Els meus braços són com l'espina retorçada /... / Ella, que havia fet caure el gran Hèctor / I va portar Troia a la destrucció*».

Maud Gonne (1865-1953)

Entre 1891 i 1901, la revolucionària va rebutjar quatre propostes de matrimoni per part del poeta —*com a mínim*, hi afegixen els biògrafs. Ja ens podem imaginar quanta cendra va omplir el cor del poeta quan va assabentar-se, dos anys després, que Maud es casava a París amb el Major John MacBride, qui havia dirigit l'*Irish Transvaal Brigade* contra els britànics. La negativa de Gonne a Yeats no solament es va produir, diuen, perquè el trobava “insuficientment radical” en el seu nacionalisme i poc disposat a convertir-se al catolicisme, sinó també perquè Gonne creia que el seu amor no correspost potenciava en Yeats el do per a la poesia i, en fi, que el món hauria de donar-li les gràcies per no haver acceptat mai de casar-se amb ell. Ignorem fins a quin punt aquesta dona catòlica podia creure això, de la mateixa manera que va arribar a creure que assoliria la reencarnació del seu fill mort de dos anys mitjançant [el ritual de relacions sexuals](#) que, portada pel dolor, va practicar sobre la tomba de l'albat.

El poema

Maud Gonne va inspirar molts dels poemes de Yeats, sovint identificada amb personatges històrics i mitològics. Entre ells, aquest «No second Troy», on la compara amb Helena de Troia, per expressar tant la bellesa de l'heroïna irlandesa com la seua centralitat en els conflictes polítics. En general, la crítica hi ha volgut veure una actitud benèvola i indulgent del poeta, que exonera l'estimada tot i haver omplert de tristesa els seus dies, malgrat haver ideat accions violentes i, irresponsablement, haver enviat peixos petits, ingenus i innocents, contra els grossos. Personalment, trobe incompleta aquesta interpretació, la d'un poeta cortès que no guarda cap rancúnia. I potser no en guardava, però jo afegiria que Yeats se'n fot, si més no subreptíciament, i en tot cas amb aquella finesa i aquella elegància que esfumen la frontera entre la clemència i el sarcasme.

Il·lustració de la primera edició de *The Green Helmet and Other Poems*, 1910

Proveu de llegir el poema amb les dues intencions i el que sí podreu detectar, en qualsevol cas, és el dolor de Yeats. Tota la peça és un constructe profundament irònic alçat a cops d'interrogació retòrica, quatre preguntes (amb subpreguntes) de les quals, evidentment, no n'espera resposta. Tot i la profunda relació amb la biografia del poeta, trobe important fer notar que el poema té vida pròpia, independentment dels fets que el van propiciar. En referència a coses que ens han passat, quantes vegades podríem exclamar: *Cap altra Troia!* Trobareu molta informació a la Xarxa sobre la història d'amor de Yeats. No tanta sobre el poema. Per acabar, pel que fa a qüestions tècniques, només apuntar que he intentat encabir el poema en decasíl·labs, tret del darrer vers, que he deixat despenjat després de «cremar» amb l'afegit «per ella».